

Bibliography (transliterated): 1 Beljackij, N.P. i dr. *Upravlenie personalom: Uchebnoe posobie* / N.P. Beljackij, S.E. Veles'ko, P. Rojsh. - Mn.: Interpresservis, Jekoperspektiva, 2002. - 352s. 2. Kibanov A.Ja. *Upravlenie personalom organizacii* - 3-e izd., dop. i pererab. - M.: INFRA-M, 2005. - 638 s. 3. Klimovich, L.K. *Metody ocenki personala* / L.K. Klimovich, E.V. Er-mol'chik // Vestnik GGTU im.P.O. Suhogo. - 2002. - № 2. - S.52. 4. Maslov. E.V. *Upravlenie personalom predpriyatija: Uchebnoe posobie* / Pod red. P.V. Shemetova. - M.: INFRA-M; Novosibirsk: NGAJeiU, 1999. - 312 s. 5. Popov, G.H. *Ocenka rabotnikov upravlenija* / G.H. Popov. - M.: Moskovskij rabochij, 1976. - 352 s.

Надійшла до редколегії 17.03.2014

УДК 451

О.О. ФАЛЬЧЕНКО, канд.екон.наук, доц., НТУ «ХПІ»

МОНІТОРИНГ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У статті досліджуються актуальні проблеми управління витратами підприємства в системі управління конкурентноздатністю підприємства. Удосконалення системи управління витратами націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування, облік та аналіз витрат за їх видами, стимулювання ресурсозбереження і зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Ключові слова: моніторинг, витрати, управління витратами, система управління витратами, чинники.

Вступ. В умовах ринкової економіки основним в діяльності кожного підприємства є отримання максимального прибутку. З розвитком конкуренції на ринку та зниженням норми прибутку перспективи розвитку підприємства значною мірою залежать від поведінки витрат та управління ними. Ефективне управління витратами та результатами діяльності підприємств є важливим і складним завданням, вирішення якого актуальне для нинішніх умов господарювання.

Постановка завдання. Актуальність та висока економічна значущість проблеми управління витратами для розвитку підприємства та забезпечення його конкурентного становища зумовили необхідність проведення дослідження.

Методологія. Розвитку теоретичних і методичних основ управління витратами підприємства в умовах конкурентного середовища присвячені праці таких провідних, вітчизняних і зарубіжних дослідників та практиків, як Крапівницька С.М., Баканов М.І., Цал-Цалко Ю.С., С.Я. Голов, І.З. Должанська, Т.О. Загорна, Л.В. Нападковська, А.В. Череп, М.Г. Чумаченко, В. Говіндараджан, К. Друрі, Б. Нідлз С.А. Ніколаєва, Ф. Котлер, М. Портер, Я.В. Соколов, А. Яругова, Дж. Шанк.

Результати дослідження. Управління витратами на сьогоднішній день – це процес цілеспрямованого формування витрат за їх видами і носіями та постійного контролю рівня витрачання ресурсів і стимулювання економії. Це взаємопов'язаний комплекс робіт, які впливають на процес здійснення витрат під час господарської діяльності підприємства та направлений на досягнення оптимального рівня витрат на виконання будь-яких робіт в усіх підсистемах підприємства.

Отже управління витратами повинно вирішувати проблеми, пов'язані зі зниженням величини витрат, тому що здійснення виробничо-господарської та інших видів діяльності підприємства потребує наявності різноманітних ресурсів - матеріальних, трудових, технічних тощо, розміри яких повинні знаходитися у певному співвідношенні.

Оптимальне управління витратами, в свою чергу, підвищує ефективність функціонування підприємства та його конкурентоспроможність, посилює його здатність до захисту своїх ринкових інтересів і здатність за інших рівних умов отримати більший прибуток. Тому управління витратами є важливою функцією економічного механізму кожного підприємства.

Управління витратами також можна визначити як систему принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, заснованих на використанні об'єктивних економічних законів.

Управління витратами на підприємстві передбачає виконання всіх функцій управління, тобто функції повинні реалізовуватись через елементи управлінського процесу: прогнозування, планування, нормування, організація, калькулювання, мотивація та стимулювання, облік, аналіз, регулювання та контроль витрат.

Механізми управління витратами передбачають застосування певних методів та інструментів, за допомогою яких вивчають витрати, досліджують їхню поведінку, щоб управляти ними. Вибір методів полягає у застосуванні різноманітних способів і прийомів, за допомогою яких можна вивчити та отримати точну інформацію про витрати і на її підставі прийняти правильні управлінські рішення. Прийняття управлінських рішень впливає на величину фінансового результату підприємства, і тому завершальним етапом є оцінка прийнятого рішення на відповідність поставленим завданням. Якщо результат оцінки свідчить, що реалізація певних рішень і заходів має недоцільний і невігідний характер, виникає необхідність вибору іншого методу аналізу, який забезпечить вигоду та окупність витрат підприємства.

Наприклад, якщо підприємство, що має низьку вартість виробництва, знаходиться в кращому положенні, воно може частково захистити межі одержуваного прибутку від економічного потенціалу покупців.

Проте спроби досягти позиції лідера з низькою вартістю виробництва можуть бути пов'язані з ризиком і навіть втратою переваг підприємством. Так, наприклад,

вузький погляд на зменшення витрат може перешкодити підприємству побачити перевагу покупців вищої якості та сервісу, що має тенденцію до зростання.

Можна запропонувати методику отримання конкурентних переваг за рахунок зниження виробничих витрат підприємства з використання чинників, які можуть бути причиною зниження витрат. До цих чинників можна віднести:

ефективний масштаб виробництва, який може бути досягнутий шляхом спрощення асортименту продукції, яка випускається;

комплексне управління якістю - переконання та досягнення, пов'язані з якістю продукції та виробничих процесів;

ефективність планування підприємства - наскільки ефективно, порівняно з нормами, планування;

ефективність використання виробничої потужності, високі фіксовані витрати при недовикористанні потужності збільшують витрати на одиницю продукції;

витратоутворювальних чинників, при яких вартість визначається або управляється багатьма факторами, які впливають одне на одного, для управління витратами необхідно розуміти взаємодію факторів, які існують у кожній конкретній ситуації;

вдосконалення зв'язків різних видів діяльності в ланцюжку, коли витрати від одного виду діяльності залежать від способу проведення інших, з'являється можливість зменшити вартість зв'язаних активностей шляхом їх координації і оптимального об'єднання;

прийняття фінансових рішень поточного характеру, наприклад, відносно управління дебіторською заборгованістю: альтернативою могло б бути депонування обігових коштів у банку й отримання відсотків за депозитами або придбання короткострокових фінансових активів;

організацію внутрішнього управління, зокрема на створення системи управлінського контролю;

стратегічний вибір і оперативне ухвалення рішень - у цьому чиннику дуже важливо щоб особи, що ухвалюють рішення на різних рівнях управління, не спробували зменшити витрати за рахунок низки управлінських дій;

система збалансованих показників - це система управління, що дає організації змогу чітко сформулювати плани на майбутнє та стратегію, а також втілити їх у реальні дії;

регулювання процесу формування ланцюжка наростання витрат шляхом виконання активностей іншими способами.

На підприємствах, як правило, немає вільної групи висококваліфікованих співробітників, які могли б цілеспрямовано займатися програмами зниження витрат. Досвід, якого українські компанії набули в минулі роки, стосується інтенсивного зростання. Тепер же, проводячи роботу зі зниження витрат, вони отримують ще один

досвід, який підвищить конкурентоспроможність компаній і додасть до вмінь їхніх менеджерів ще одну необхідну кваліфікацію.

Висновки. Управління витратами – це вміння економити ресурси і максимізувати віддачу від них. Удосконалення системи управління витратами націлене на постійний пошук і виявлення резервів економії ресурсів, нормування їх витрат, планування, облік та аналіз витрат за їх видами, стимулювання ресурсозбереження і зниження витрат з метою підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Тому подальший розвиток ринкових відносин робить неможливим та неперспективним існування підприємства на ринку без акцентування напряму стратегії на тотальному управлінні витратами.

Список літератури: 1. *Porter, M. E.* Международная конкуренция [Текст] : [пер.с англ.] / М. Е. Портер. – М. : Міністерство освіти, 2003. – 390 с. 2. *Горелкіна А.Л.* Оптимізація системи управління витратами// Державне управління. – 2006.- № 2. 3. *О.М. Майданська, О.І. Яценко.* Стратегічний підхід в управлінні витратами підприємства// Науковий вісник .-2008.-№18/2. 4. *Козаченко Г.В.* Управління затратами підприємства : монографія / Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорелов, Л.Ю. Хлап'онов, Г.А. Макухін. - К. : Лібра, 2007. -320 с.

Bibliography (transliterated): 1. Porter, M. E. *Mezhdunarodnaja konkurencija* [Tekst] : [per.s angl.] / M. E. Porter. – M. : Ministerstvo osviti, 2003. – 390 s. 2. Gorelkina A.L. *Optimizacija sistemi upravlinnja vitratami*// Derzhavne upravlinnja. – 2006.- № 2. 3. O.M. Majdanska, O.I. Jashhenko. *Strategichnij pidhid v upravlinni vitratami pidpriemstva*// Naukovij visnik .-2008.-№18/2. 4. Kozachenko G.V. *Upravlinnja zatratami pidpriemstva* : monografija / G.V. Kozachenko, Ju.S. Pogorelov, L.Ju. Hlap'онов, G.A. Makuhin. - K. : Libra, 2007. -320 s.

Надійшла до редколегії .20

УДК 657.1

Н.Ю. МАРДУС, канд.екон.наук, старший викладач НТУ «ХПІ»

ТЕОРЕТИЧНІ І МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПИТАНЬ ОБЛІКУ ПРАЦІ І ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ

Пропонується дослідження облікового і аналітичного характеру, які б висвітлювали методіку формування показників праці та заробітної плати з урахуванням змін у законодавчій базі. Обґрунтовано основні питання в обліку заробітної плати, що утворюються під час економічних перетворень. Наведено основні заходи щодо удосконалення та спрощення оплати праці.

Ключові слова: оплата праці, розрахунки, організація обліку, нарахування на заробітну плату, облік.

Вступ. В умовах економічної трансформації заробітна плата повинна використовуватися як найважливіший засіб для стимулювання до зростання продуктивності праці, прискорення науково-технічного прогресу, поліпшення якості

© Н.Ю. Мардус, 2014